

І
С
І
Х
С
С

І
С
С
І
І
І

МАРА́, M á r a, M á r n я, дух ці прывід, які стаіць на службе ў Чортам; Вутыр, што з'яўляецца да чалавека пераважна тады, калі той спіць. У залежнасці ад мясцовасці воблік М. маляваўся па-рознаму. Яе ўяўлялі ў выглядзе жахлівай істоты на кароткіх нагах — абавязко-ва чорнай, якую вельмі баяцца дзеці. Калі яна рухаецца, ад яе ідуць металічныя гукі, як аддаленныя ўдары ў чыгунны кацёл. М. прадстаўлялі і яе пудзіла з саломы, апранутае ў лахманы. У народзе паўсюдна сцвярджалася, што М. можа мяніць сваё ablічча, асабліва калі яна паслядоўна прыстаем да адной і той жа асобы. Яна здольна набываць чалавекападобныя формы, быць ростам з тыднёвае дзіця, з голай скраю ці пакрытаю рэдкім кароткім пер'ем, часам поўсцю. Мяккая навобмацак, яна цішком, неадчувальна падае на ахвяру, прычым першае яе дакрананне можа падацца нават прыемным. М. можа з'яўляцца ў выглядзе звяроў і птушак або розных мёртвых прадметаў: шкілета, труны, шыбеніцы, асмоленага пня, калоды ў два чалавечыя росты, з нагамі, падобнымі да барсучыных. У нар. апавяданнях расказваецца пра М. як пра істоту без скury, і ў яе відаць усе ўнутранасці. У любым выпадку яе знешні воблік і харктар сталі ўласбліннем неахайнасці і прычэплівасці: «Выглядаеш, як Мара», «Прычапіўся, як Мара». М. мучыць сонных, асабліва юнакоў і дзяўчат — маладых людзей з цёпленькай крывёю, не перапыняючы іх сну. Яна садзіцца на грудзі ці горла ахвяры і пачынае душыць. Чапляецца пераважна да таго чалавека, які шумна правёў час перад сном. Соннага па-

кутніка вёрткая М. хапае за руку, не даючы яму адагнаць сябе ці перахрысціцца. Калі ж чалавек прачынаецца, М. імгненна знікае, пакінуўшы ў яго знямелья руکі і ногі і вялікі пот па ўсім целе. М. можа праследаваць чалавека, які ўчыніў зладзейства. Дзеля гэтага яна прыме яго ablічча і, выстаўляючы перад ім яго злачынства, не дае яму нідзе і ніколі спакою. Той вымушаны прызнацца ў сваім злачынстве. М. непраследуе злачынцу і пасля яго смерці, з'яўляючыся перад яго сваякамі ў яго ablіччы і не даючи ім спакою, пакуль яны за яго не прызнаюцца. Ад М. не можа пазбавіцца і свойская жывёла. Конь, на якім яна ездзіла ўночы, мае на сваіх баках знакі зробленыя яе нагамі. Але М. не пойдзе да скаціны, калі ў хляве вісіць забітая сарока ці ліпавыя галінкі. Людзі ратаваліся ад М. наступным чынам: куплялі новы гладыш і засоўвалі ў яго злоўленага на сабе ўночы звярка, ці, запрасіўшы М. на сняданне, клалі на парозе крыж-на-крыж мяту і сякера, хаты, паводле інш. сведчанняў, М. не байца крыжоў і асвечаных прадметаў. У перакананні, што М. заўсёды заходзіць адным і тым жа шляхам, райлі заткнуць асінавым калком дзірку, праз якую яна з'явілася. Эфектыўным сродкам, каб М. адляцела, лічылася варушыць мезеным пальцам на правай руцэ. Ад М. нават цёплай летніяй ноччу зачынялі ў хаце ўсе вокны, закрывалі комін. Гл. таксама *Марэна*.

Літ.: Беларуская міфалогія. Мн., 2002.
С. 185—188.

У. А. Васілевіч.